

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 16. juuni 2023
(OR. en)

10770/23

Institutsioonidevaheline
dokument:
2023/0180(NLE)

ACP 59
WTO 81
RELEX 750
COAFR 205
FDI 9

ETTEPANEK

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	16. juuni 2023
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2023) 312 final
Teema:	Ettepanek: NÕUKOGU OTSUS Euroopa Liidu ja Angola Vabariigi vahelise kestlike investeeringute hõlbustamise lepingu Euroopa Liidu nimel allkirjastamise kohta

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2023) 312 final.

Lisatud: COM(2023) 312 final

Brüssel, 16.6.2023
COM(2023) 312 final

2023/0180 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

**Euroopa Liidu ja Angola Vabariigi vahelise kestlike investeeringute hõlbustamise
lepingu Euroopa Liidu nimel allkirjastamise kohta**

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

2020. aastal lisati Euroopa Liidu (EL) terviklikku Aafrika strateegiasse ettepanek töötada välja ambitsioonikam kord, et hõlbustada, meelitada ligi ja toetada investeeringuid Aafrikas¹.

Angola Vabariik (edaspidi „Angola“) on ELi investorite suuruselt seitsmes investeerimissihtkoht Aafrika mandril. Angola arvel on 5,4 % ELi välismaiste otseinvesteeringute mahust (2020. aastal 9,9 miljardi euro väärtuses välismaiseid otseinvesteeringuid). Kuigi Angola majandus põhineb praegu selle suurtel toorainete ja energiaressursside varudel, on riik seadnud eesmärgiks mitmekesistada oma majandusmudelit ja on teinud viimastel aastatel märkimisväärsed jõupingutusi, et parandada investeerimiskeskonda välisriikide ja kohalike investorite jaoks. Angola on alustamas läbirääkimisi ELi ja Lõuna-Aafrika Arenguühenduse (edaspidi „SADC“) majanduspartnerluslepingu riikide vahelise majanduspartnerluslepinguga ühinemiseks. Kuid majanduspartnerlusleping ei sisalda erisätteid investeeringute kohta.

Euroopa Komisjoni juhtiv asepresident Valdis Dombrovskis ning Angola kaubandus- ja tööstusminister Victor Fernandes tegid 8. septembril 2020. aastal ühisavalduse, milles nad kinnitasid kavatsust alustada lisaks majanduspartnerluslepingule ka ettevalmistavaid arutelusid ELi ja Angola investeerimislepingu üle, mis tuleks sõlmida investeeringute hõlbustamiseks².

23. märtsil 2021 võttis komisjon vastu soovitusel nõukogu otsuse kohta,³ millega antakse luba alustada läbirääkimisi Angolaga investeeringute hõlbustamise lepingu üle. 26. mail 2021 andis Euroopa Liidu Nõukogu loa alustada läbirääkimisi⁴ ja võttis vastu läbirääkimisjuhised.

22. juunil 2021 alustasid EL ja Angola läbirääkimisi kestlike investeeringute hõlbustamise lepingu (edaspidi „leping“) üle. Pärast nelja läbirääkimisvooru lõpetasid EL ja Angola läbirääkimised 18. novembril 2022.

Lepingu üldine eesmärk on parandada investeerimiskliimat ning hõlbustada ELi ja Angola vahelist investeeringute kaasamist ja säilitamist vastavalt välismaiste otseinvesteeringute tänapäevastele lihtsustatud eeskirjadele, meetmetele ja menetlustele. Nii edendab leping kestlikku arengut, majanduskasvu ja töökohtade loomist ning tugevdab kahepoolseid investeerimissuhteid. Samuti on leping kindel platvorm Angola majanduse mitmekesistamiseks ja selle lõimimiseks maailmamajandusse.

Leping on esimene investeeringute hõlbustamise leping, mille üle EL on läbirääkimisi pidanud, ja lisatud ettepanek nõukogu otsuse kohta on õigusakt, millega antakse luba leping Euroopa Liidu nimel allkirjastada.

¹ 2020. aasta ühisteatis „Tervikliku Aafrika strateegia suunas“ (JOIN(2020) 4 final) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A52020JC0004>.

² https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/84859/5th-angola-eu-ministerial-meeting-joint-way-forward_en

³ Soovitus: nõukogu otsus, millega antakse luba alustada läbirääkimisi Euroopa Liidu ja Angola Vabariigi vahelise investeeringute hõlbustamise lepingu üle (COM(2021) 138 final).

⁴ Nõukogu otsus, millega antakse luba alustada Angola Vabariigiga läbirääkimisi investeeringute hõlbustamise lepingu üle, 8441/21, 20. mai 2021.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas kehtivate õigusnormidega**

Eespool märgitud eesmärgid on kooskõlas Euroopa Liidu lepinguga (edaspidi „ELi leping“), milles on sätestatud, et ELil tuleks „ergutada kõikide riikide integreerimist maailmamajandusse, muuhulgas rahvusvahelise kaubanduse tõkete järkjärgulise kaotamise kaudu“⁵.

Eesmärgid on ka täielikult kooskõlas Cotonou lepingu⁶ eesmärkide ja üldpõhimõtetega.

Käesolev leping vastab komisjoni kaubanduspoliitika läbivaatamise⁷ peamisele meetmele nr 12 („kestlike investeerimislepingute sõlmimine Aafrika ja lõunanaabruse riikidega“), milles komisjon andis teada kavatsusest teha „sellest huvitatud Aafrika ja lõunanaabruse partneritele või piirkondadele ettepaneku uue kestliku investeerimisalgatuse kohta [...] iseseisvate investeerimislepingute vormis või olemasolevate kaubanduslepingute ajakohastamise osana“.

Leping täiendab ka tulevast arengusse tehtavate investeeringute hõlbustamise lepingut, mille üle peetakse praegu Maailma Kaubandusorganisatsiooni raames läbirääkimisi.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Eesmärgid on kooskõlas muude ELi poliitikavaldkondadega, eelkõige ELi arengupoliitikaga.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Vastavalt Euroopa Kohtu 16. mai 2017. aasta arvamusele 2/15 ELi ja Singapuri vabakaubanduslepingu kohta kuuluvad kõik lepinguga hõlmatud valdkonnad ELi ainupädevusse ning täpsemalt ELi toimimise lepingu artikli 207 lõike 1 (välismaised otseinvesteeringud) kohaldamisalasse.

Sellest tulenevalt peab liit lepingu allkirjastama vastavalt nõukogu otsusele, mille aluseks on ELi toimimise lepingu artikli 218 lõige 5, ja leping sõlmitakse vastavalt nõukogu otsusele, mille aluseks on ELi toimimise lepingu artikli 218 lõige 6, kui Euroopa Parlamendilt on saadud nõusolek.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Leping ei hõlma küsimusi, mis ei kuulu ELi ainupädevusse.

- **Proportsionaalsus**

Leping on kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega, kuna rahvusvaheline leping on sobilik vahend, mille abil koos rahvusvahelise õiguse subjekti, näiteks välisriigiga, võetakse vastastikusi õigusi ja kohustusi.

⁵ ELi lepingu artikli 21 lõike 2 punkt e.

⁶ Koostööleping ühelt poolt Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikide rühma ning teiselt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide vahel, mis allkirjastati Cotonous 23. juunil 2000. aastal.

⁷ Komisjoni teatis „Kaubanduspoliitika läbivaatamine – avatud, kestlik ja jõuline kaubanduspoliitika“ (COM(2021) 66 final).

Lepinguga taotletakse otseselt välistegevuse valdkonnas seatud ELi eesmärki ja toetatakse poliitilist prioriteeti „EL kui tugevam tegija rahvusvahelisel tasandil“. See on kooskõlas ELi üldise strateegia suunaga teha teiste osalistega koostööd ja töötada vastutustundlikult ümber oma välispartnerlussuhted, et saavutada ELi välistegevuses seatud sihid. Sellega panustatakse ELi eesmärki luua turvalised, mitmekesised ja vastupidavad tarneahelad⁸ ning ELi kaubandus- ja arengueesmärkide saavutamisse.

- **Vahendi valik**

Käesolev ettepanek on kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 218 lõikega 5, milles nähakse ette, et otsused rahvusvaheliste lepingute allkirjastamise kohta võtab vastu nõukogu. Käesolevas ettepanekus esitatud eesmärgi saavutamiseks ei ole võimalik kasutada muud õiguslikku vahendit.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Ei kohaldata.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Komisjon korraldas 2020. aasta juunist novembrini toimunud avaliku konsultatsiooni,⁹ et saada Euroopa Parlamendilt, liikmesriikidelt, sidusrühmadelt ja kodanikuühiskonna organisatsioonidelt teavet Euroopa Liidu kaubanduspoliitika läbivaatamise kohta, sealhulgas selle kohta, kuidas tugevdada ELi kaubandus- ja investeerimissuhteid naaberriikide ja Aafrikaga.

Komisjon konsulteerib korrapäraselt sidusrühmadega, muu hulgas kaubanduslepingute eksperdirühmas¹⁰ ja kodanikuühiskonna dialoogi raames¹¹. Täpsemalt tutvustati ja käsitleti käesoleva lepingu läbirääkimisi 24. novembril 2021 ja 17. märtsil 2023 toimunud kodanikuühiskonna dialoogidel.

Enne läbirääkimisi ja läbirääkimiste ajal teavitati ELi liikmesriike korrapäraselt ning nendega konsulteeriti nõukogu Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikide (AKV) tööühma ning teenuste ja investeringute kaubanduspoliitika komitee vahendusel suuliselt ja kirjalikult läbirääkimiste erinevate aspektide üle. Euroopa Parlamendi teavitati selle rahvusvahelise kaubanduse komisjoni (edaspidi „INTA“) kaudu, eelkõige 26. oktoobril 2022 korraldatud eriotstarbelise seminari¹² kontekstis. Läbirääkimiste tulemusena jooksvalt koostatud teksti levitati mõlemas institutsioonis.

⁸ Komisjoni teatis „Kriitilise tähtsusega toorainete varustuskindlus ja jätkusuutlikkus, mis toetab rohe- ja digipööret“ (COM(2023) 165 final).

⁹ https://policy.trade.ec.europa.eu/consultations/consultation-trade-policy-review_en

¹⁰ <http://ec.europa.eu/trade/trade-policy-and-you/expert-groups/>.

¹¹ <http://trade.ec.europa.eu/civilsoc/meetdetails.cfm?meet=11531>.

¹² 26. oktoobri 2022. aasta seminar „ELi ja Aafrika tulevased kaubandus- ja investeerimissuhted“.

Lisaks on komisjon läbirääkimiste käigus oma veebisaidil¹³ avaldanud ja korrapäraselt ajakohastanud läbirääkimisvoorude aruandeid, tekstiettepanekuid, pressiteateid, teabelehti ja muid taustteabe materjale.

- **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Läbirääkimiste algatamise ajal tugines komisjon asutusevälistele eksperditeadmistele, mis koguti Angola investeerimispoliitika läbivaatamise¹⁴ kontekstis, mille viis läbi ÜRO Kaubandus- ja Arengukonverents (edaspidi „UNCTAD“), ning uuringu¹⁵ kontekstis, mille viis läbi Maailmapank. Mõlema aruande koostamiseks kasutati ELi rahalist toetust. UNCTADi aruandes esitati teavet Angola investeerimisraamistiku ja investeerimiskeskonna kitsaskohtade kohta. Need on seotud Angolasse investeerimise lubamise ja investeringute kindlaksmääramise süsteemi, operatiivsete nõuete ning haldusasutuste võimekuse ja koordineerimisega. Need probleemid piiravad Angola võimekust kasutada täielikult oma väga suurt potentsiaali meelitada ligi investoreid mitmesugustes sektorites. Maailmapanga aruande kohaselt osutasid investorid sellistele arengumaadesse tehtavaid investeerimisotsuseid mõjutavatele teguritele nagu läbipaistvuse ja prognoositavuse puudumine riigiasutustega suhtlemisel, õigusnormide ootamatud muudatused ning viivitused valitsuse lubade ja heakskiitude saamisel. Leping hõlmab neid valdkondi.

- **Mõjuhindang**

Läbirääkimistega samal ajal koostas asutuseväline töövõtja kestlikkuse mõjuhindangu,¹⁶ mis käsitles Angola ühinemist ELi ja SADC vahelise majanduspartnerluslepingu ning lepinguga. Uuringu eesmärk on teha kindlaks potentsiaalne majandus-, sotsiaal- ja keskkonnamõju ning mõju inimõigustele, mis tuleneb majanduspartnerluslepingu ja lepingu sätetest. Kestlikkuse mõjuhindangu raamistikus konsulteeris töövõtja asutusesiseste ja -väliste ekspertidega ning sidusrühmadega nii ELis kui ka Angolas.

Kestlikkuse mõjuhindangus kinnitati lepingu positiivset mõju Angola majandusele, tuues samuti esile lepingu, ELi ja SADC vahelise majanduspartnerluslepinguga ühinemise ning mõlema protsessi toetamiseks antava tehnilise abi omavahelise täiendavuse. Kestlikkuse mõjuhindangus ei tehtud kindlaks lepingu negatiivset mõju tööhõivele, töötaja õigustele, inimõigustele ega keskkonnale.

Asutuseväline töövõtja BKP Economic Advisors koostas kestlikkuse mõjuhindangu, mis hõlmab nii Angola ühinemist ELi ja SADC vahelise majanduspartnerluslepinguga kui ka lepinguga.

¹³ https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/southern-african-development-community-sadc/eu-angola-negotiations_en.

¹⁴ Vt UNCTAD, „Investment Policy Review of Angola“ (Angola investeerimispoliitika läbivaatamine), https://unctad.org/system/files/official-document/diaepcb2019d4_en.pdf.

¹⁵ Vt Maailmapanga aruanne „Retention and Expansion of Foreign Direct Investment, Political Risk and Policy Responses“ (Välismaiste otseinvesteringute säilitamine ja laiendamine, poliitiline risk ja poliitilised meetmed), <http://documents1.worldbank.org/curated/en/387801576142339003/pdf/Political-Risk-and-Policy-Responses.pdf>.

¹⁶ Vt „Sustainability Impact assessment (SIA) in support of trade negotiations with Angola for EU-SADC EPA accession“ (Kestlikkuse mõjuhindang Angola kaubandusläbirääkimiste kohta ELi ja SADC vahelise majanduspartnerluslepinguga ühinemiseks), lõpparuanne, detsember 2021, https://circabc.europa.eu/ui/group/09242a36-a438-40fd-a7af-fe32e36cbd0e/library/f9babf9b-6d05-475f-a322-1bfc4e5c9982?p=1&n=10&sort=modified_DESC.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Ei kohaldata.

- **Põhiõigused**

Ettepanek ei mõjuta põhiõiguste kaitset liidus.

4. MÕJU EELARVELE

Käesolev leping ei mõjuta eelarvet.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Leping sisaldab institutsioonilisi sätteid, millega nähakse ette lepingu rakendamist, toimimist ja mõju pidevalt jälgivate rakendusasutuste struktuur.

Lepingu institutsioonilises peatükis luuakse investeeringute hõlbustamise komitee, mille peamine ülesanne on tagada, et lepingu toimib nõuetekohaselt ja tulemuslikult. Lepinguga luuakse samuti dialoog kodanikuühiskonnaga, mis toimub kord aastas samal ajal investeeringute hõlbustamise komitee kohtumisega.

- **Selgitavad dokumendid (direktiivide puhul)**

Ei kohaldata.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Lepingu üldeesmärk on meelitada ligi ja suurendada ELi ja Angola vahelisi investeeringuid majanduse mitmekesistamise ja kestliku arengu eesmärgil.

Lepingul on neli sisulist peatükki:

- investeerimismeetmete prognoositavus ja läbipaistvus, näiteks nõudes, et avaldataks kõik investeerimisalased õigusaktid ja tingimused ning edendades investoritele mõeldud ühtsete teabeportaalide kasutamist;
- lubade väljastamise menetluste tõhustamine, menetledes taotlusi kiiresti ja edendades e-valitsuse kasutuselevõttu;
- kontaktasutused ja sidusrühmade kaasamine, et hõlbustada investorite ja haldusasutuste vahelist suhtlust;
- investeeringud ja kestlik areng, kaasates ELi kaubanduse ja kestliku arengu kohustuste uusima lähenemisviisi ja vastutustundlikud ettevõtlustavad.

Vaidluste vältimist ja lahendamist käsitlev peatükk põhineb lepinguosaliste vahelisel koostööl ja ühiselt kokkulepitud lahendusel, aga see hõlmab viimase võimalusena lisaks lepitusele riikidevahelise vahekohtumenetluse varianti.

Üldiselt eeldatakse, et lepingu tulemusena paraneb Angola ettevõtluskeskkond, millest saavad kasu nii välis- kui ka riigisisesed ettevõtted. See ajendab välisinvestoreid jääma riiki kauemaks, mis tagab pikemaajalise panuse kohalikku majandusse. Lisaks olemasolevatele investoritele on lepingu eesmärk meelitada ligi uusi investoreid Angola jaoks, eelkõige

väikeseid ja keskmise suurusega ettevõtjaid, kelle jaoks on keerukam tulla toime pikkade ja keeruliste menetlustega välisriiki investeerimiseks.

Fakt, et leping suurendab õiguskindlust kõikidesse sektoritesse investeerimiseks, aitab Angolal eeldatavasti mitmekesistada oma majandust, lisades sellised uued sektorid nagu toit, eksport, tootmine või teenused. Leping sisaldab ka nõudeid, mille eesmärk on tugevdada seoseid välisinvestorite ja kohalike tarnijate vahel.

Viimaks kaasatakse lepinguga ELi ja Angola investeerimissuhtesse ka oluline kestliku arengu mõõde, sh kohustused mitte nõrgendada investeeringute ligimeelitamiseks keskkonna- ega töölaseid õigusakte ja standardeid ning nende õigusaktide kohaldamisest mitte loobuda ja mitte teha neist erandeid. Leping sisaldab ka kohustusi rakendada tulemuslikult rahvusvahelisi tööjõu- ja keskkonnalepinguid, sh Pariisi kokkulepet. Lepinguga nõutakse et lepinguosalisel edendaksid investorite vastutustundlikke ettevõtlustavasid, ja sellega tugevdatakse kahepoolset koostööd kliimamuutuste ja soolise võrdõiguslikkuse poliitika investeeringutega seotud aspektides.

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

Euroopa Liidu ja Angola Vabariigi vahelise kestlike investeeringute hõlbustamise lepingu Euroopa Liidu nimel allkirjastamise kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 207 lõike 4 esimest lõiku koostoimes artikli 218 lõikega 5,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) 6. mail 2021 andis nõukogu komisjonile loa alustada läbirääkimisi Euroopa Liidu ja Angola Vabariigi vahelise investeeringute hõlbustamise lepingu (edaspidi „leping“) üle.
- (2) 18. novembril 2022 viidi läbirääkimised Euroopa Liidu ja Angola Vabariigi vahelise lepingu üle edukalt lõpule.
- (3) Seepärast tuleks leping liidu nimel allkirjastada, tingimusel et see hiljem sõlmitakse,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Liidu nimel kiidetakse heaks Euroopa Liidu ja Angola Vabariigi vahelise kestlike investeeringute hõlbustamise lepingu (edaspidi „leping“) allkirjastamine, tingimusel et leping sõlmitakse.

Artikkel 2

Nõukogu peasekretariaat annab lepingu läbirääkija poolt nimetatud isiku(te)le volikirja lepingu allkirjastamiseks Euroopa Liidu nimel, tingimusel et leping sõlmitakse.

Artikkel 3

Käesolev otsus jõustub selle vastuvõtmise päeval.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*